

**System procedur
zwiększających
bezpieczeństwo
w PZS nr 1
w Pszczynie**

Rozdział I

PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZEWNEĘTRZNYCH ZAGROŻEŃ FIZYCZNYCH W PZS 1 W PSZCZYNIE

1. Zagrożenia zewnętrzne

Do najczęściej występujących zewnętrznych zagrożeń fizycznych należą: podejrzenie podłożenia ładunku wybuchowego, podejrzenie otrzymania podejrzonej przesyłki, włamanie do szkoły połączone z kradzieżą, agresywne zachowanie ucznia, wtargnięcie osoby posiadającej broń, wtargnięcie terrorysty do szkoły, zagrożenie wybuchem pożaru lub wybuch pożaru, zagrożenie wybuchem gazu lub wybuch gazu, zagrożenie niebezpiecznymi środkami chemicznymi lub biologicznymi, zagrożenie katastrofą budowlaną i zagrożenie siłą żywiołową.

W niemal każdym z powyższych przypadków dochodzi do ogłoszenia **alarmu i ewakuacji** uczniów oraz personelu szkoły. Sposób ich przeprowadzenia powinien być znany wszystkim, a ćwiczenia w przeprowadzaniu ewakuacji powinny odbywać się raz w roku szkolnym.

1.1. Zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu w PZS 1

Alarm lokalny w szkole jest jednym z kilku rodzajów alarmów, które mogą być ogłaszane w konsekwencji wystąpienia zagrożeń ekologicznych lub innych spowodowanych działalnością człowieka. Ma on na celu **zapewnienie bezpieczeństwa w razie zagrożenia życia i zdrowia młodzieży** przebywającej na terenie szkoły. Najczęstszymi przyczynami, dla których może zająć konieczność ogłoszenia alarmu w szkole, są zagrożenia związane z powstaniem pożaru, a także możliwość rozprzestrzenienia na terenie szkoły niebezpiecznych substancji chemicznych lub ładunków wybuchowych.

Najważniejszym działaniem, jakie należy podjąć w przypadku stwierdzenia zagrożenia, jest jak naj-szybsze powiadomienie o niebezpieczeństwie wszystkich osób znajdujących się w strefie zagrożenia i natychmiastowe podjęcie działań mających na celu ratowanie zdrowia i życia osób zagrożonych. W tym celu korzystamy z sygnałów alarmu lokalnego, którymi w szkole są:

- a) dwa sygnały dzwonka, trwające około 10 sekund każdy następujące po sobie – ewakuacja bez zabierania rzeczy osobistych
- b) trzy sygnały dzwonka, trwające około 10 sekund każdy następujące po sobie – ewakuacja z zabranieniem rzeczy osobistych
- c) cztery sygnały dzwonka trwające około 10 sekund każdy następujący po sobie – inne akcje (stosować się do zarządzeń osób prowadzących działanie)

Alarm lokalny w szkole jest sygnałem, który powinien być znany wszystkim uczniom i pracownikom szkoły. Tylko w wypadku, gdy nastąpiło bezpośrednie zagrożenie życia, nauczyciel sam podejmuje decyzję o ewakuacji, nie czekając na ogłoszenie alarmu.

O ewakuacji decyduje dyrektor, który po otrzymaniu meldunku od nauczyciela lub innej osoby zgłaszającej zagrożenie oraz rozpoznaniu sytuacji podejmuje decyzję o zawiadomieniu służb (policja, straż pożarna) i ogłoszeniu alarmu. W sytuacji braku prądu, sygnał alarmowy może być ogłaszany za pomocą gwizdka lub dzwonka ręcznego z jednoczesnym komunikatem słownym podawanym przez osoby ogłaszające alarm. Jest to sygnał do natychmiastowego działania dla wszystkich pracowników szkoły oraz do bezwzględnego wykonywania poleceń nauczycieli przez uczniów.

W dużej liczbie przypadków wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa fizycznego niezbędne jest wezwanie odpowiednich służb drogą telefoniczną. Procedura wezwania powinna odbywać się zgodnie z poniższym schematem:

- 1) wybranie numeru odpowiedniej służby. Po zgłoszeniu się dyżurnego operatora danej służby podanie następujących informacji:
 - rodzaj stwierdzonego zagrożenia
 - nazwę i adres szkoły
 - imię i nazwisko oraz pełnioną funkcję
 - telefon kontaktowy
 - zrealizowane dotąd działania w reakcji na zagrożenie
- 2) potwierdzenie przyjęcie zgłoszenia i zapisanie danych przyjmującego zgłoszenie.

O zagrożeniu należy bezzwłocznie poinformować odpowiednie służby:

- Policja 997
- Straż Pożarna 998
- Pogotowie Ratunkowe 999
- Europejski Telefon Alarmowy obowiązującym na terenie całej Unii Europejskiej 112
- Pogotowie Energetyczne 991
- Pogotowie Gazowe 992
- Pogotowie Ciepłownicze 993
- Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne 994
- Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego 987
- Infolinia Policji (połączenie bezpłatne) 800 120 226.

Wszystkie działania od tej chwili mają prowadzić do jak najszybszej ewakuacji wszystkich osób znajdujących się na terenie szkoły. Musimy wiedzieć, że od tej chwili bezzwłocznie podporządkowujemy się poleceniom osób funkcyjnych. W przypadku uczniów taką osobą jest nauczyciel, z którym w tym momencie mamy zajęcia. Akcją nie może kierować wiele osób, bo prowadzi to tylko do dezorientacji i możliwości wybuchu paniki. Ze względu na fakt, że PZS nr 1 składa się z kilku budynków (o różnych lokalizacjach) alarm może dotyczyć całości placówki lub konkretnych budynków.

Miejsca zbiórek ewakuacyjnych z poszczególnych budynków:

- ul. Poniatowskiego 2 – plac przyszkolny lub chodnik po drugiej strony ulicy
- ul. Kopernika 5 – plac przyszkolny
- ul. Bogedaina 21 – plac przywarsztatowy
- ul. Bogedaina 20 – plac przyszkolny

Po rozpoznaniu zagrożenia i dokonaniu oceny sytuacji nauczyciel decyduje o możliwej i najkrótszej drodze ewakuacji z danego budynku. Uczniowie na polecenie nauczyciela ustawiają się w szeregu i w sposób zorganizowany kierują się do wskazanego wyjścia ewakuacyjnego. Należy się poruszać po prawej stronie korytarzy i klatek schodowych, wykonując polecenia osób funkcyjnych. Jeżeli alarm zostanie ogłoszony w czasie przerwy, uczniowie powinni skupić się wokół najbliższej stojącego nauczyciela. Nauczyciele i uczniowie, którzy mają lekcje na wyższych kondygnacjach, schodzą po stwierdzeniu, że uczniowie niższych kondygnacji opuścili już budynek i drogi ewakuacyjne są już wolne. Po opuszczeniu budynku uczniowie wraz z nauczycielem udają się na miejsce zbiórki. Jeżeli alarm jest ogłoszony w czasie przerwy to natychmiast udajemy się (jeżeli tylko nie zagraża to naszemu bezpieczeństwu) pod salę, gdzie mamy mieć zajęcia i stamtąd pod opieką nauczyciela postępujemy jak wyżej.

Zbiórka na placu alarmowym służy sprawdzeniu obecności uczniów klas i ustalenia osób nieobecnych. Jest to bardzo istotne dla prowadzenia akcji ratunkowej przez wezwane służby ratownicze.

Najważniejsze zasady, które powinien pamiętać i przestrzegać każdy uczeń z chwilą ogłoszenia alarmu w szkole:

- 1) słuchaj i wykonuj dokładnie polecenia nauczyciela
- 2) bądź opanowany, nie ulegaj panice
- 3) po przerwaniu zajęć udaj się na miejsce zbiórki wraz z klasą drogą wskazywaną przez nauczyciela
- 4) pomagaj osobom słabszym
- 5) bezwzględnie podporządkowuj się osobom funkcyjnym
- 6) nie lekceważ zagrożenia, nawet wówczas, gdy nie zagraża ci bezpośrednio.

W przypadku osób niepełnosprawnych bezpieczna ewakuacja powinna uwzględniać rodzaj oraz stopień niepełnosprawności, wiek wychowanków i ewentualne wykorzystanie na potrzeby ewakuacji pomocy ze strony innych osób (pracowników, uczniów).

Aby ułatwić ewakuację osób z niepełnosprawnościami możemy wykorzystać informacje zawarte w procedurach ewakuacji lub instrukcji bezpieczeństwa budynku:

- 1) osobom odpowiedzialnym za ewakuację znana musi być lista uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności,
- 2) należy wyznaczyć opiekuna/-ów osoby niepełnosprawnej na czas ewakuacji.

1.2. Wtargnięcie uzbrojonego napastnika (terrorysty) do szkoły

W przypadku wtargnięcia napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, należy:

- 1) Zarządzić ukrycie się i zamknąć drzwi na klucz (zabarykadować się) jeśli nie ma szans na ucieczkę
- 2) Wyciszyć i uspokoić uczniów
- 3) Zaopiekować się uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i uczniami, którzy potrzebują pomocy

- 4) Kazać bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony
- 5) Poinformować policję wysyłając informację tekstową - SMS o zaistniałej sytuacji
- 6) Zasłonić okna i zgasić światło
- 7) Nie przemieszczać się
- 8) Należy stanąć poniżej linii okien, zejść ze światła drzwi
- 9) Należy zejść z linii strzału, położyć się na podłodze
- 10) Jeżeli padną strzały, nie krzyczeć
- 11) Nie otwierać nikomu drzwi
- 12) W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podjąć walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia

W przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą:

- 1) Wykonywać bezwzględnie polecenia napastnika
- 2) Na żądanie terrorystów oddać im przedmioty osobiste, np. telefon
- 3) Poinformować, że nie można wykonać jakiegoś polecenia
- 4) Nie patrzeć terrorystom w oczy, unikać kontaktu wzrokowego
- 5) Nigdy nie odwracać się plecami do napastnika
- 6) Nie zwracać na siebie uwagi
- 7) Nie lekceważyć napastnika i nie należy być agresywnym
- 8) Nie oszukiwać terrorysty
- 9) Uspokoić uczniów, zwracać się do nich po imieniu
- 10) Poinformować napastnika o uczniach ze schorzeniami
- 11) Pytać zawsze o pozwolenie, np. gdy chcemy się zwrócić do uczniów
- 12) Zawsze korzystać z dobrej woli terrorysty

W przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez policję:

- 1) Nie uciekać z miejsca zdarzenia, nie wykonywać gwałtownych ruchów – można zostać uznany za terrorystę
- 2) Nie próbować pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi
- 3) Położyć się na podłodze, trzymać ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy
- 4) Słuchać poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawać się jej działaniom
- 5) Nie trzeć oczu w przypadku użycia gazów łzawiących
- 6) Pytać o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami
- 7) Odpowiadać na pytania funkcjonariuszy
- 8) Należy być przygotowanym na traktowanie nas jako potencjalnego terrorysty dopóki nasza tożsamość nie zostanie potwierdzona
- 9) Po wydaniu polecenia wyjścia – opuścić pomieszczenie jak najszybciej, oddalić się we wskazanym kierunku
- 10) Nie zatrzymywać się w celu zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru

1.3. Podłożenie ładunku wybuchowego

Specyfika zamachu bombowego polega na tym, że nie rozróżnia on „swoich” czy „obcych”, inaczej niż w przypadku porwania lub użycia broni palnej, które dotyczą konkretnych osób. Przez materiał wybuchowy rozumiemy związek chemiczny lub mieszaninę kilku związków chemicznych, która jest zdolna w odpowiednich warunkach do gwałtownej reakcji chemicznej i której towarzyszy wydzielenie wielkiej liczby produktów gazowych w postaci wybuchu (detonacji lub deflagracji). Określenie ładunek materiału wybuchowego oznacza określoną ilość materiału wybuchowego przygotowanego do wysadzenia.

Otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:

- 1) Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego zapamiętać jak największą ilość szczegółów
- 2) Zapisać natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje
- 3) Poinformować niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną w szkole za uruchomienie procedury
- 4) Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocząć ewakuację zgodnie z planem ewakuacji
- 5) Nie używać telefonu komórkowego
- 6) Sprawdzić, jeżeli można, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia
- 7) Bezwzględnie wykonywać polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb
- 8) W miejscu ewakuacji policzyć wszystkie dzieci i poinformować osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi
- 9) Poinformować rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu

1.4. Podłożenie podejrzanego pakunku

Podejrzaný pakunek to przesyłka z ładunkiem wybuchowym lub nieznaną substancją.

W przypadku podejrzenia jej otrzymania:

- 1) Odizolować miejsce znajdowania się podejrzanego pakunku
- 2) Nie dotykać, nie otwierać i nie przesuwać podejrzanego pakunku
- 3) Okryć pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji (tylko jeżeli czas na to pozwala)
- 4) Poinformować o stwierdzeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury
- 5) Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocząć ewakuację zgodnie z planem ewakuacji
- 6) Nie używać telefonu komórkowego
- 7) Bezwzględnie wykonywać polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb
- 8) W miejscu ewakuacji policzyć wszystkie dzieci i poinformować osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi
- 9) Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu

1.5. Wypadek skażenia chemicznego lub biologicznego szkoły

Przez zagrożenie chemiczne rozumiemy uwolnienie niebezpiecznych dla ludzi i środowiska pierwiastków chemicznych oraz ich związków, mieszanin lub roztworów występujących w środowisku lub powstałych w wyniku działalności człowieka. Zagrożenie może wynikać także z stosowania broni biologicznej (broń B, broń bakteriologiczna). W broni B ładunki bojowe są wypełnione mikroorganizmami chorobotwórczymi: bakteriami (wąglik, brucelozę etc.) wirusami (ospy, gorączki krwotocznej, zapalenia mózgu, wirusa HIV), toksynami (rycyna, toksyna otulinowa), grzybami lub pierwotniakami.

W sytuacji, gdy nastąpiło skażenie szkoły (szkoła otrzymuje informację o możliwym skażeniu substancją chemiczną/biologiczną - np. Telefon o zamiarze ataku) należy:

- 1) zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, a osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru
- 2) natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby
- 3) w budynku - szkole, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację
- 4) w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki
- 5) przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznego do wnętrza pomieszczeń
- 6) powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku
- 7) do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych
- 8) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

W sytuacji, gdy szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte natychmiast lub szybko po jego pojawieniu się należy:

- 1) nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy
- 2) aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem
- 3) pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów
- 4) opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób
- 5) powiadomić osobę odpowiedzialną za zarządzanie kryzysowe w szkole
- 6) zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru
- 7) natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby
- 8) jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka
- 9) po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb
- 10) w obiekcie – budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację

- 11) sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać policji.
- 12) w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki
- 13) przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznego do wnętrza pomieszczeń
- 14) powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku
- 15) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

W sytuacji, gdy szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte późno, np. gdy pojawiły się objawy reakcji na substancję lub/i ogniska zachorowań należy:

- 1) nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy
- 2) powiadomić osobę odpowiedzialną w szkole za zarządzanie kryzysowe
- 3) przykryć substancję np. kocem, aby zapobiec jej rozprzestrzenianiu się
- 4) pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów
- 5) opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzonej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób
- 6) ogłosić alarm i wszystkich uczniów, nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły ewakuować do wnętrza szkoły
- 7) natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby
- 8) w szkole zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny
- 9) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

Rozdział II

PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA WEWNĘTRZNYCH ZAGROŻEŃ FIZYCZNYCH W PZS 1 W PSZCZYNIE

Do najważniejszych zagrożeń wewnętrznych w szkole należą: agresywne zachowania ucznia oraz zjawisko tzw. fali, korzystanie przez uczniów z substancji psychoaktywnych, kradzież lub wymuszenie pieniędzy lub przedmiotów wartościowych, pedofilia, pornografia, prostytutka, picie alkoholu, wypadek lub czyn karalny dokonany przez ucznia.

Zagrożeniom w szkole zwykle towarzyszą poprzedzające je lub im towarzyszące widoczne symptomy zachowań uczniów, na podstawie których można je rozpoznać. Ofiary negatywnych działań w szkole zwykle skarżą się na bóle głowy czy brzucha lub na brak apetytu. Często pojawia się pośród nich niechęć do chodzenia do szkoły (wagary) lub całkowita absencja. W rodzinie pojawia się agresja wobec rodzeństwa i rodziców, widoczny niepokój, rozdrażnienie lub lękowe reagowanie na różne sytuacje. Uczniowie izolują się i szukają samotności. Odbija się to negatywnie na ich wynikach w nauce. Nauczyciele i rodzice powinni zauważyć te zachowania i rozpocząć wyjaśnianie ich przyczyn. Należy pamiętać, że uczniowie na ogół ukrywają, iż stali się ofiarami czynów zabronionych, wstydzą się, nie chcą martwić nauczycieli/rodziców. Wreszcie przypisują sobie winę za to, co ich spotkało.

Niewłaściwe zachowania uczniów a w konsekwencji zagrożenia dla bezpieczeństwa w szkole z ich strony mają wiele przyczyn:

- uwarunkowania osobowościowe sprawcy – jego kłopoty w nauce, nieumiejętność przystosowania się do środowiska szkolnego, zazdrość w odniesieniu do kolegów z rodzin lepiej sytuowanych, rywalizacja w nauce, zazdrość o oceny,
- środowisko pozaszkolne - otoczenie ucznia, uwarunkowania społeczno-rodzinne,
- wpływ rodziny, telewizji, Internetu, gier komputerowych,
- środowisko szkolne - konflikty między rówieśnikami, dominacja starszych kolegów, próba zaistnienia w grupie - zdobycia kontroli nad rówieśnikami, chęć imponowania, wyróżnienia się wśród społeczności szkolnej,
- błędne funkcjonowanie szkoły - duża liczba uczniów, hałas, anonimowość uczniów, brak współpracy z rodzicami, Policją, nieumiejętność zagospodarowania czasu wolnego uczniów, czy brak zajęć pozalekcyjnych,
- błędy popełnianie przez nauczycieli w procesie kształcenia - niesprawiedliwe ocenianie, niedostateczna kontrola ucznia, tworzenie sytuacji stresowych, wyśmiewanie ucznia.

Sytuacje zagrożenia rodzą się w codziennych sytuacjach w szkole, kreowanych przez uczniów, a to przejawia się w:

- systematycznym dokuczaniu, wyśmiewaniu, ośmieszaniu, przezywaniu, robieniu sobie żartów, biciu, popychaniu i kopaniu

- prezentowaniu dominacji wobec innych, chęci podporządkowania ich, w używaniu gróźb i siły
- spadku zainteresowania szkołą,
- niechęcią do podejmowania aktywności na rzecz społeczności lokalnej,
- niekontrolowanych - nieadekwatne do wieku i sytuacji - wybuchach gniewu, impulsywności nastawieniu „na nie” i agresji wobec dorosłych
- nieprawidłowym zachowaniu się w stosunku do nauczyciela/wychowawcy - chęć dominacji nad kimś silniejszym, stojącym wyżej w hierarchii
- braku poczucia winy i wstydu, a nawet zadowoleniu z własnych negatywnych zachowań
- prezentacji postaw aspołecznych: kradzieży, wandalizm, picie alkoholu, testowaniu narkotyków
- przejawianiu zachowań agresywnych w stosunku do zwierząt
- fascynacji sytuacjami ukazującymi sceny przemocy, inicjowaniu rozmów na tematy związane z używaniem niebezpiecznych narzędzi
- ekspresji wyrażanej w pracach szkolnych, ukierunkowanej na zjawiska związane z przemocą, pracach plastycznych obrazujących sceny agresji
- nadmiernym zainteresowaniem funkcjonowania grup przestępczych (próbach nawiązania kontaktu)
- rozmowach na tematy związane z bronią, przynoszeniu na teren szkoły niebezpiecznych narzędzi (m. in. broni, materiałów wybuchowych).

Przyczyną zagrożeń mogą być także zachowania nauczycieli takie, jak:

- drwina i złośliwość wobec uczniów
- presja psychiczna, ośmieszanie, lekceważenie
- agresja słowna - dokuczanie, wyśmiewanie
- naruszenie nietykalności cielesnej
- groźby w stosunku do ucznia
- niesprawiedliwe ocenianie, ograniczanie możliwości rozwoju zainteresowań lub umiejętności ucznia
- kumoterstwo pośród nauczycieli - tzw. solidarność zawodowa - nauczyciele bronią siebie nawzajem i są w stanie zrobić naprawę wszystko, by zachować dobre imię i nie wprowadzać zbędnego zamętu do placówki
- brak autorytetu wśród młodzieży

1. Procedury bezpieczeństwa

1.1. Procedura postępowania z uczniem który ma dolegliwości zdrowotne na lekcji

W przypadku zgłoszenia przez ucznia lub zaobserwowania niepokojących objawów chorobowych bądź złego samopoczucia osoba interweniująca powinna:

- 1) Zapewnić opiekę uczniowi w miarę możliwości ustalić co dolega uczniowi i jeśli jest to możliwe poobserwować ucznia a w razie nasilających się objawów wyznaczyć ucznia, pod którego opieką chory uda się do pielęgniarki szkolnej,

- 2) Pielęgniarka, a w przypadku jej nieobecności nauczyciel (wychowawca) udziela stosownej pomocy przedlekarskiej i w przypadku utrzymującego się złego samopoczucia informuje telefonicznie rodziców (opiekunów) o dolegliwościach ucznia.
- 3) Rodzic (opiekun) ucznia podejmuje decyzje dotyczące dalszej opieki.
- 4) W przypadku braku kontaktu z rodzicem i przy ustępujących dolegliwościach szkoła zapewnia uczniowi dalszą opiekę.
- 5) Uczeń z dolegliwościami, objawami chorobowymi może opuścić teren szkoły wyłącznie pod opieką rodzica (opiekuna) lub osoby pełnoletniej z rodziny (fakt ten jest odnotowany przez nauczyciela (wychowawcę).
- 6) W przypadku nieustępujących lub nasilających się dolegliwości i braku kontaktu z rodzicem, pracownik szkoły wzywa pogotowie ratunkowe.
- 7) W przypadku braku kontaktu z rodzicem i wezwania pogotowia ratunkowego wyznaczony pracownik szkoły przejmuje opiekę nad dzieckiem do czasu przybycia rodzica do szpitala

1.2. Procedury postępowania z uczniem, który źle zachowuje się na lekcji

- 1) Nauczyciel przeprowadza z uczniem rozmowę dyscyplinującą.
- 2) Jeżeli rozmowa nie przynosi skutku, uczeń otrzymuje uwagę z zachowania oraz informację do rodziców w postaci uwagi do zeszytu kontaktu z rodzicami.
- 3) Jeżeli w dalszym ciągu nie ma poprawy zachowania, o sytuacji powiadamiany jest wychowawca klasy, a w przypadku braku wychowawcy pedagog szkolny.
- 4) Wychowawca klasy (pedagog) przeprowadzają z uczniem rozmowę dyscyplinującą oraz określają formę kary określoną w statucie szkoły, którą poniesie uczeń za swoje zachowanie.
- 5) O wyborze rodzaju kary powiadamiani są rodzice.
- 6) Przy braku poprawy zachowania, wychowawca wzywa rodziców i informuje o dotychczasowym postępowaniu oraz dalszej procedurze (notatka służbowa ze spotkania)
- 7) Wychowawca umawia ucznia i rodziców na spotkanie z pedagogiem.
- 8) Pedagog, rodzice i uczeń podpisują kontrakt.
- 9) W razie dalszych niewłaściwych zachowań, wychowawca zwołuje posiedzenie zespołu wychowawczego, który określa dalsze postępowanie z uczniem. O poczynionych ustaleniach, wychowawca klasy informuje rodziców.
- 10) W żadnym przypadku nie można przeszkadzającego ucznia wyprosić za drzwi .

lub

- 1) Nauczyciel podejmuje działania, mające na celu podporządkowanie się ucznia regulaminowi szkolnemu.
- 2) W sytuacjach szczególnie trudnych, wyjątkowych, proszony jest o interwencję pedagog lub wicedyrektor lub dyrektor szkoły.
- 3) Nauczyciel zgłasza po lekcji sprawę do wychowawcy klasy.
- 4) Po rozpatrzeniu sprawy wychowawca zasięga opinii pedagoga i w razie potrzeby wzywa rodziców/prawnych opiekunów w celu poinformowania o zachowaniu ucznia.
- 5) Wychowawca może zastosować kary przewidziane w Statucie Szkoły.
- 6) Jeżeli jest to zachowanie incydentalne, szkoła pozostaje w bezpośrednim kontakcie z rodzicami/prawnymi opiekunami, w celu informowania ich o zachowaniu ucznia. Jeżeli są to sytuacje nawracające, ustala się system pracy z uczniem i oddziaływań indywidualnych (pedagog, wy-

chowawca, rodzice/prawni opiekunowie), w celu eliminacji zachowań niepożądanych. O uzgodnieniach informuje się dyrektora.

1.3. Procedury postępowania w sytuacji zagrożenia demoralizacją

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia bądź przejawia inne zachowania świadczące o jego demoralizacji (naruszenie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, uchylanie się od obowiązku nauki) nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

- 1) Przekazuje informacje wychowawcy klasy
- 2) Wychowawca informuje o fakcie dyrektora szkoły i pedagoga
- 3) Wychowawca wzywa do szkoły rodziców / prawnych opiekunów ucznia. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz – w ich obecności – z uczniem. W przypadku potwierdzenia uzyskanej informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
- 4) W toku interwencji profilaktycznej wychowawca może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.
- 5) Jeżeli rodzice odmawiają współpracy z kadłą pedagogiczną lub nie reagują na wezwanie do stawieństwa w szkole, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub policję(specjalistę ds. nieletnich).
- 6) W sytuacji, gdy szkoła wykorzystywała wszystkie dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, itp.) i ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

1.4. Procedura postępowania w sytuacji, gdy uczeń pali papierosy na terenie szkoły

- 1) Nauczyciel (pracownik szkoły) odbiera uczniowi papierosy.
- 2) Przekazuje je do depozytu wychowawcy i informuje go o zdarzeniu.
- 3) Wychowawca klasy informuje o tym fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
- 4) Zapisuje notatkę w zeszycie kontaktu z rodzicami.
- 5) Wychowawca (pedagog, dyrektor) wzywa do szkoły rodziców (opiekunów prawnych) i informuje ich o zaistniałej sytuacji. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz uczniem w ich obecności.
- 6) W przypadku, gdy uczeń odmawia oddania nauczycielowi lub pracownikowi szkoły papierosów lub zachowuje się agresywnie, rodzic zostaje wezwany do szkoły w trybie natychmiastowym.
- 7) Uczeń ponosi karę zgodnie z zapisami w WZO.
- 8) Jeżeli rodzice odmawiają współpracy, a uczeń w dalszym ciągu niewłaściwie zachowuje się (powtarzające się przypadki palenia papierosów), dyrektor szkoły może pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub policję.

- 9) W przypadku, gdy szkoła wykorzysta wszystkie jej dostępne środki oddziaływań (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkanie z pedagogiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły może powiadomić Sąd Rodzinny lub Policję.

1.5. Procedura postępowania w sytuacji, gdy uczeń niszczy mienie szkolne

- 1) Nauczyciel dyżurujący lub każdy inny pracownik szkoły, który został poinformowany o fakcie zniszczenia mienia szkolnego powiadamia o tym wychowawcę sprawcy zniszczenia oraz dyrektora szkoły (jeżeli szkody są znaczne).
- 2) Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem na temat zaistniałej sytuacji w celu rozpoznania przebiegu i okoliczności zdarzenia oraz ewentualnych innych sprawców, może też skierować ucznia do pedagoga szkolnego.
- 3) Wychowawca informuje o zdarzeniu rodziców (opiekunów prawnych).
- 4) Wychowawca ustala z uczniem i rodzicami sposób i termin naprawienia wyrządzonych szkód lub uiszczenia opłaty za ich naprawę.
- 5) Wychowawca sporządza notatkę o zdarzeniu oraz podjętych działaniach.
- 6) Uczeń zostaje ukarany zgodnie z zapisami WZO, co może wpłynąć na obniżenie śródrocznej lub końcoworocznej oceny z zachowania.
- 7) W przypadku, gdy brak jest sprawcy pedagog przeprowadza rozmowę z uczniami klasy, którzy mogli dokonać zniszczeń.
- 8) W uzasadnionych przypadkach (np. znaczne szkody) dyrektor powiadamia Policję.

1.6. Procedura postępowania w sytuacji, gdy uczeń jest w stanie wskazującym na spożycie alkoholu

- 1) W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu, oddziela go od reszty społeczności uczniowskiej. Ze względów bezpieczeństwa pozostawia go pod opieką innego nauczyciela lub pracownika szkoły.
- 2) Nauczyciel o zaistniałym fakcie informuje wychowawcę, który niezwłocznie przekazuje wiadomość o zdarzeniu do dyrektora lub wicedyrektora i pedagoga szkolnego. W sytuacji, gdy wychowawcy nie ma na terenie szkoły, nauczyciel przekazuje informacje do dyrektora lub wicedyrektora szkoły.
- 3) Dyrektor niezwłocznie zawiadamia również rodziców lub opiekunów prawnych ucznia, którzy zobowiązani są do natychmiastowego przybycia do szkoły.
- 4) Po przybyciu rodziców lub opiekunów prawnych do szkoły dyrektor przeprowadza rozmowę o zaistniałej sytuacji, informuje o konsekwencjach takiego zachowania i po konsultacji ustala termin spotkania z pedagogiem i wychowawcą. Po ustaleniach wychowawca sporządza notatkę nt. form współpracy szkoły z rodzicami oraz zaistniałego zdarzenia. Rodzic zabiera ucznia do domu.
- 5) Gdy istnieją okoliczności wskazujące na bezpośrednie zagrożenie zdrowia lub życia ucznia dyrektor wzywa pogotowie ratunkowe.
- 6) Dyrektor szkoły zobowiązany jest do wezwania policji, gdy:
 - a) rodzice/opiekunowie prawni odmawiają przyścia do szkoły lub niemożliwe jest skontaktowanie się z nimi (wychowawca sporządza notatkę o nie nawiązaniu kontaktu z rodzicami / opiekunami lub odmowie przyścia do szkoły)

- b) gdy uczeń jest pod wpływem alkoholu i zachowuje się agresywnie albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób, a pracownicy szkoły oraz rodzice lub opiekunowie prawni nie mają wpływu na jego zachowanie.
- 7) W przypadku ucznia, u którego stwierdzono stan nietrzeźwości (stężenie we krwi powyżej 0,5‰ alkoholu w 1 dm³), a rodzice lub opiekunowie prawnymi nie wyrażają woli współpracy, policja ma możliwość przewiezienia w/w ucznia do izby wytrzeźwień lub w przypadku jej braku do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych – na czas niezbędny do wytrzeźwienia. O fakcie policja informuje rodziców lub opiekunów prawnych.
 - 8) W ustalonym terminie po zdarzeniu, dyrektor szkoły w obecności pedagoga szkolnego i wychowawcy przeprowadza rozmowę dyscyplinującą z uczniem i rodzicami/opiekunami.
 - 9) Uczeń, który był na terenie szkoły pod wpływem alkoholu otrzymuje kary regulaminowe, w tym obniżenie oceny ze sprawowania.
 - 10) W celu rozwiązania problemu związanego ze spożywaniem przez ucznia alkoholu pedagog podejmuje następujące działania:
 - a) prowadzi rozmowę z rodzicami ucznia w czasie której wspólnie ustalają dalsze działania wobec dziecka, zasady współpracy między rodzicami i szkołą,
 - b) prowadzi rozmowę interwencyjną z uczniem,
 - c) diagnozuje wstępnie sytuację ucznia dotyczącą spożywania alkoholu. Uczeń wymagający pomocy specjalistycznej kierowany jest do psychologa lub terapeuty uzależnień. W przypadku kontaktu ucznia z psychologiem rodzice zobowiązują się do ścisłej współpracy. w przypadku terapii w poradni specjalistycznej rodzice zobowiązują się do przekazywania informacji na temat postępów terapii do szkoły,
 - d) uczeń w obecności rodziców podpisuje kontrakt, w którym zobowiązuje się do wypełniania określonych reguł zachowania.
 - 11) Jeżeli powtarzają się przypadki w których uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu na terenie szkoły, dyrektor ma obowiązek powiadomienia o tym specjalistów ds. nieletnich lub Sąd Rodzinny
 - 12) W klasie ucznia, który dopuścił się złamania obowiązujących zasad jest przeprowadzona lekcja nt. zagrożeń związanych ze spożywaniem alkoholu przez młodzież.
 - 13) Wszystkie działania podejmowane wobec ucznia wymagają sporządzenia przez wychowawcę notatki, która zostaje w dokumentacji wychowawcy i pedagoga szkolnego.

1.7. Procedury postępowania w sytuacji, gdy jest podejrzenie, że uczeń jest pod wpływem środków odurzających

- 1) Nauczyciel, który podejrzewa, że uczeń może być pod wpływem narkotyków lub innych środków odurzających zobowiązany jest do odizolowania ucznia od reszty klasy. Ze względów bezpieczeństwa pozostawia go pod opieką innego nauczyciela lub pracownika administracji obsługi szkoły.
- 2) Nauczyciel niezwłocznie o tym fakcie powiadamia dyrektora szkoły lub wicedyrektora (gdy nie ma na terenie szkoły dyrektora), wychowawcę klasy oraz pedagoga szkolnego.
- 3) Dyrektor szkoły, po dokonaniu oceny sytuacji, decyduje o wezwaniu:
 - a) rodziców/ opiekunów prawnych ucznia do natychmiastowego zgłoszenia się w szkole (powiadamia dyrektor szkoły lub za zgodą dyrektora wychowawca klasy)
 - b) pogotowia ratunkowego, gdy istnieją okoliczności wskazujące na bezpośrednie zagrożenie zdrowia lub życia ucznia (powiadamia dyrektor szkoły lub wicedyrektor)
 - c) policji (powiadamia dyrektor szkoły)

- 4) Gdy nie zachodzi bezpośrednie zagrożenie życia i zdrowia ucznia dyrektor rozważa Możliwość dowiezienia ucznia wspólnie z rodzicem / opiekunem dziecka do najbliższej placówki służby zdrowia, m. in. w celu poddania ucznia badaniom.
- 5) W przypadku , gdy rodzice / prawni opiekunowie podejmują decyzję o zabraniu dziecka ze szkoły bez udzielenia pomocy przez pogotowie lub konsultacji z lekarzem, muszą podpisać oświadczenie (zał. nr 1)
- 6) W przypadku , gdy uczeń jest pod wpływem substancji odurzających nie wolno dopuścić do samowolnego opuszczenia przez niego szkoły.
- 7) Dyrektor szkoły zobowiązany jest do wezwania policji, gdy:
 - a) rodzice/ opiekunowie ucznia będącego pod wpływem narkotyków odmawiają przyjscia do szkoły lub niemożliwe jest skontaktowanie się z nimi (wychowawca sporządza notatkę niemożności nawiązania kontaktu z rodzicami/ opiekunami lub odmowie przyjscia do szkoły)
 - b) uczeń jest agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorzenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.
- 8) Wszystkie działania podejmowane wobec ucznia wymagają sporządzenia przez wychowawcę notatki służbowej, która pozostaje w dokumentacji wychowawcy i pedagoga szkolnego.
- 9) Następnego dnia po zdarzeniu, dyrektor szkoły w obecności pedagoga, wychowawcy klasy przeprowadza rozmowę dyscyplinującą z uczniem i rodzicami/ opiekunami. Zastosowanie kar regulaminowych, w tym obniżenie oceny z zachowania. W przypadku nieobecności ucznia w szkole , termin rozmowy wyznacza się na pierwszy dzień jego pojawienia się w szkole.
- 10) Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń znajduje się pod wpływem środków odurzających na terenie szkoły, to dyrektor szkoły na obowiązek powiadomienia o tym specjalistów ds. nieletnich lub Sądu Rodzinnego.

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że dnia zostałem/am wezwany/a przez pracowników szkoły
i odebrałem/am syna/córkę.....

ur. w

co do którego/której zachodzi podejrzenie, iż znajduje się pod wpływem alkoholu/środków psychoaktywnych.

Dziecko (opisać stan dziecka):

.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....

Podpis rodzica/opiekuna prawnego dziecka

.....

Rodzaj i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość rodzica (opiekuna)

.....

Podpis osoby przekazującej dziecko

1.8. Procedury postępowania w sytuacji, gdy uczeń wagaruje

W szkole funkcjonuje program „Przeciwdziałania wagarom”. A ponadto:

- 1) Wychowawca dokonuje analizy frekwencji na każdej godzinie wychowawczej
- 2) Każdy uczeń posiada zeszyt do kontaktu z rodzicami a w nim m.in. usprawiedliwienia i zwolnienia z lekcji.
- 3) Wychowawca wyznacza nauczyciela, który przejmuje jego obowiązki w zakresie kontroli realizowania przez uczniów obowiązku nauki w przypadku jego nieobecności.
- 4) Wychowawca na zebraniach z rodzicami weryfikuje usprawiedliwienia i zwolnienia z lekcji (zeszyty do korespondencji są rozdawane rodzicom).
- 5) Podczas dłuższej nieobecności ucznia w szkole – najpóźniej do trzeciego dnia dydaktycznego włącznie, rodzic ma obowiązek poinformować osobiście lub telefonicznie szkołę lub wychowawcę o przyczynie absencji dziecka. Po powrocie do szkoły uczeń ma obowiązek dostarczyć pisemne usprawiedliwienie (w zeszycie kontaktu z rodzicami) na godzinie wychowawczej w ciągu jednego tygodnia. Jeśli ten warunek nie zostanie spełniony, uczeń ma godziny nieusprawiedliwione.
- 6) W przypadku ucieczki z lekcji – jeśli uczeń jest w pobliżu szkoły nauczyciel podejmuje próbę skłonienia go do powrotu.
- 7) W przypadku nie powrótca ucznia na zajęcia, nauczyciel powiadamia wychowawcę klasy tego ucznia w dniu zajęcia lub na drugi dzień.
- 8) Nauczyciel prowadzący zajęcia odnotowuje nieobecność ucznia w dzienniku
- 9) W przypadku kilku pojedynczych ucieczek ucznia w tygodniu, nauczyciel i wychowawca podejmują działania wychowawcze określone w poniższych punktach, po czym informują o tym pedagoga.
- 10) W przypadku stwierdzenia nieobecności ucznia na terenie szkoły, wychowawca w tym samym dniu powiadamia rodziców/ opiekunów ucznia:
 - a) telefonicznie
 - b) poprzez dziennik elektroniczny
 - c) pisemnie – wezwanie do szkoły
- 11) Na godzinie wychowawczej, wychowawca rozlicza frekwencję uczniów z ostatniego okresu rozliczeniowego. Wszystkie godziny nieusprawiedliwione traktowane są jako wagary.
 - a) Opuszczone pojedyncze lekcje – wychowawca telefonicznie informuje rodziców o absencji i ustala jej przyczynę.
 - b) W przypadku nieusprawiedliwionych godzin – rodzic zostaje wezwany do szkoły na rozmowę wyjaśniającą. Wychowawca sporządza notatkę w dzienniku elektronicznym z przeprowadzonych czynności (rozmowa z p..... na temat wagarów/ ucieczki z lekcji córki/syna w dniu).
 - c) W przypadku, gdy uczeń ma powyżej 30 godzin nieusprawiedliwionych, zostaje wysłane pisemne zawiadomienie do rodziców o absencji ucznia. Wychowawca jest zobowiązany dopilnować, aby potwierdzenie nadania korespondencji znalazło się w dokumentacji szkoły (list polecony za potwierdzeniem nadania).
 - d) Jeżeli uczniowi został przydzielony kurator sądowy, wychowawca powiadamia go o absencji ucznia.
- 12) W przypadku niereagowania rodziców lub prawnych opiekunów dziecka na przedłużające się wagary, wychowawca informuje o tym pedagoga, który podejmuje działania przypisane swoim kompetencjom.

- 13) Jeżeli działania szkoły nie odnoszą skutków, dyrektor szkoły w porozumieniu z wychowawcą i pedagogiem kieruje sprawę do Sadu Rodzinnego. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.
- 14) Powyższe postępowanie wdraża się automatycznie w przypadku 50% nieobecności nieusprawiedliwionych na zajęciach lekcyjnych w okresie 1 miesiąca. W przypadku uczniów objętych obowiązkiem nauki, wychowawca zgłasza ucznia do pedagoga szkolnego, który podejmuje dalsze działania, zgodnie z posiadanymi kompetencjami.
- 15) Pedagog i wychowawca klasy współpracują z kuratorami (w przypadku rodzin objętych nadzorem).

1.9. Procedura postępowania, gdy uczeń wulgarnie odnosi się do pracowników szkoły.

- 1) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który był świadkiem zdarzenia lub którego wulgarnie zachowanie ucznia dotyczyło przekazuje informację do wychowawcy klasy.
- 2) Rozmowa wychowawcy z uczniem.
- 3) Wychowawca powiadamia pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji.
- 4) Wychowawca powiadamia rodziców/opiekunów ucznia (wezwanie do szkoły).
- 5) Przeproszenie nauczyciela lub innego pracownika szkoły przez ucznia w obecności rodzica.
- 6) Rozmowa pedagoga szkolnego, dyrektora i wychowawcy z rodzicami na temat niewłaściwego zachowania ich dziecka.
- 7) Zapisanie informacji o zdarzeniu w Zeszycie Kontakt z Rodzicami i dzienniku lekcyjnym oraz zastosowanie wobec ucznia kar regulaminowych.

1.10. Procedura postępowania w przypadku wystąpienia agresywnych zachowań w szkole lub tzw. fali.

Procedura postępowania jest uruchamiana przez osobę, która zauważyła przedmiotowe zachowanie lub której je zgłoszono. O stopniu zaawansowania procedury i podejmowanych w niej krokach decyduje: dyrektor placówki, a w przypadku jego nieobecności wicedyrektor lub pedagog szkolny

Agresja fizyczna

- 1) Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska. Obowiązkiem każdego pracownika szkoły, który zaobserwował atak agresji fizycznej lub został o nim poinformowany jest przerwanie tego zachowania. Pracownik szkoły powinien w sposób stanowczy i zdecydowany przekazać uczestnikom agresji, że nie wyraża zgody na takie zachowanie. Należy mówić dobitnie, głośno, stanowczo, używać krótkich komunikatów. W razie potrzeby należy zadbać o uniemożliwienie dalszego kontaktu między uczniami.
- 2) Należy powiadomić pielęgniarkę szkolną, pedagoga i dyrektora szkoły oraz powiadomić wychowawcę/ów oraz rodziców (opiekunów prawnych) agresora i ofiary.
- 3) W przypadku zagrożenia życia (stan nieprzytomny) – pielęgniarka, pedagog/psycholog lub dyrektor szkoły wzywa natychmiast karetkę pogotowia nawet bez uzyskania zgody rodziców (opiekunów prawnych).
- 4) Opiekę nad uczniem podczas udzielania pomocy medycznej, ale bez możliwości udzielenia zgody na operację, sprawuje osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły.

- 5) Decyzję o dalszym leczeniu dziecka podejmują rodzice (opiekunowie prawni) poszkodowanego.
- 6) Pedagog szkolny i wychowawcy klas przeprowadzają rozmowy z rodzicami (opiekunami prawnymi) obydwu stron oraz ze sprawcą i ofiarą. Z rozmów sporządzają notatkę.
- 7) Pedagog/psycholog szkolny powinien udzielić pomocy terapeutycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy rodzić sobie w kontaktach z innymi,
- 8) W przypadku agresji fizycznej poczucia bezpieczeństwa i wsparcia wymagają również świadkowie ataku. Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami przemocy, wyjaśnić im pojęcie agresji, przypomnieć normy i zasady reagowania na przemoc, ustalić działania w podobnych przypadkach.
- 9) W przypadku wszczynania kolejnych ataków przez agresora, z widocznymi skutkami pobicia szkoła kieruje sprawę na Policję, od postępowania której zależą dalsze losy sprawcy przemocy. Wobec agresora stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie szkoły.

Agresja słowna

- 1) Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska
- 2) Należy powiadomić wychowawcę klasy i/lub dyrektora, pedagoga
- 3) Wychowawca (pedagog) przeprowadza rozmowę z uczniem mającą na celu wyjaśnienie okoliczności zdarzenia. Rozmowę z ofiarą i agresorem należy przeprowadzić osobno.
- 4) Wychowawca (pedagog) przeprowadza rozmowę ze sprawcą i ofiarą w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, ustala wraz ze sprawcą formę zadośćuczynienia.
- 5) O zaistniałym zdarzeniu należy poinformować rodziców/opiekunów prawnych uczestników zdarzenia.
- 6) Pedagog szkolny powinien udzielić pomocy terapeutycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy rodzić sobie w kontaktach z innymi.
- 7) W przypadku agresji fizycznej poczucia bezpieczeństwa i wsparcia wymagają również świadkowie ataku. Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami przemocy, wyjaśnić im pojęcie agresji, przypomnieć normy i zasady reagowania na przemoc, ustalić działania w podobnych przypadkach.
- 8) W poważnych przypadkach np. uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego powiadamiana jest Policja.
- 9) Wobec ucznia przejawiającego zachowania agresywne stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie szkoły.

1.11. Procedura postępowania w przypadku, gdy na terenie szkoły doszło do kradzieży

- 1) Poszkodowany uczeń zgłasza niezwłocznie zaginięcie przedmiotu wychowawcy, nauczycielowi lub pedagogowi szkolnemu.
- 2) Nauczyciel niezwłocznie powiadamia o zaistniałej sytuacji dyrekcję szkoły.
- 3) Wychowawca we współpracy z dyrekcją, pedagogiem ustala okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia (z zachowaniem nietykalności osobistej uczniów).
- 4) W przypadku wyjaśnienia sytuacji i wyłonienia sprawcy kradzieży, wychowawca wzywa rodziców (opiekunów prawnych) sprawcy, przeprowadza rozmowę z uczniem w ich obecności, z której sporządza notatkę podpisaną przez rodziców (do teczki wychowawcy).

- 5) Wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły ustala dla ucznia karę określoną w Statucie Szkoły oraz obliuguje sprawcę do zadośćuczynienia na rzecz poszkodowanego.
- 6) W przypadku nie wyjaśnienia zaistniałej sytuacji i nie znalezienia skradzionego przedmiotu, dyrektor zawiadamia policję i rodziców poszkodowanego ucznia.
- 7) Policja ustala na terenie szkoły okoliczności zdarzenia i rodzaj dalszych czynności.

1.12. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków pedofilii w szkole

Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie tego zjawiska.

- 1) w pierwszym kroku po stwierdzeniu zagrożenia należy powiadomić dyrektora oraz pedagoga szkolnego
- 2) w przypadku potwierdzenia informacji o pojawianiu się osób obcych, zaczepiających uczniów, należy bezzwłocznie powiadomić najbliższą placówkę Policji
- 3) następnie dyrektor szkoły winien przekazać pracownikom szkoły informację o stwierdzonym zagrożeniu
- 4) wychowawcy klas oraz pedagogowie szkolni winni podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania potencjalnego zagrożenia oraz wskazania możliwych form przekazania informacji o osobach, które mogą stwarzać zagrożenie
- 5) w przypadku stwierdzenia, że uczeń był molestowany, bezzwłocznie powinni zostać powiadomieni rodzice/prawni opiekunowie ucznia oraz policja w celu przeprowadzenia czynności sprawdzających, które umożliwią ustalenie sprawy molestowania
- 6) wychowawca lub pedagog szkolny przeprowadza indywidualną rozmowę z uczniem (w obecności rodziców ustala przyczyny i okoliczności zdarzenia)
- 7) dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia
- 8) wychowawca lub pedagog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawy na temat zdarzenia
- 9) dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami ustali działania z udziałem psychologa dziecięcego lub pedagoga w celu zapewnienia opieki na uczniem/uczniem

1.13. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków rozpowszechniania pornografii w szkole przez ucznia

- 1) W przypadku powzięcia przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w Internecie, w szkole należy bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu
- 2) W przypadku, gdy uczeń przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały pornograficzne, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez sprawców zdarzenia.
- 3) Dyrektor szkoły winien przekazać informację o stwierdzonym zagrożeniu pracownikom szkoły
- 4) Wychowawca klasy i pedagog szkolny winien podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania zagrożeń, jakie niesie za sobą upublicznianie materiałów o charakterze pornograficznym oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań

- 5) Dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia, który rozpoznał materiały pornograficzne
- 6) Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.

1.14. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków prostytucji w szkole lub wśród uczniów

- 1) W przypadku otrzymania informacji o sytuacji, w której uczeń był świadkiem czynności mogących mieć znamiona prostytucji, nauczyciel/pracownik przyjmujący zawiadomienie powinien powiadomić o zaistniałym wydarzeniu dyrektora szkoły.
- 2) W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powiadamia wychowawcę klasy, który powinien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
- 3) W przypadku stwierdzenia przez pracownika/nauczyciela, że uczeń/uczennica świadomie lub nie, dopuszczał się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się, powinien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
- 4) Wychowawca winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej można zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
- 5) Jeżeli rodzice/opiekunowie prawni ucznia odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły winien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję (specjalistę ds. nieletnich).
- 6) W sytuacji, gdy szkoła wykorzystywała wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenia ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem i itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły winien powiadomić sąd rodzinny lub Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
- 7) Jeżeli postępowanie świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych, czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez statut i/lub regulamin szkoły.
- 8) W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu karnego, dyrektor szkoły jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.
- 9) Dyrektor szkoły winien powiadomić Policję o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.
- 10) Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.
- 11) Dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami ustala konieczność podjęcia działań z udziałem psychologa dziecięcego w celu zapewnienia opieki nad uczniem/uczennicą, którzy świadomie lub nie dopuszczali się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się.

1.15. Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia przypadków niepokojących zachowań seksualnych

- 1) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły pracownik powinien powiadomić wychowawcę klasy i/lub pedagoga/psychologa szkolnego o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.
- 2) W przypadku, gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez uczniów, którzy brali czynny udział w tego typu zachowaniach
- 3) Wychowawca lub pedagog/ psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców ucznia.
- 4) Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczniem nie jest wystarczające dla zmiany jego zachowań, wychowawca, pedagog lub psycholog szkolny przekazuje rodzicom informację o zachowaniu ich dziecka, zobowiązując ich jednocześnie do szczególnego nadzoru nad nim
- 5) Wychowawca może wezwać rodziców/opiekunów prawnych ucznia do szkoły i przeprowadzić rozmowę z uczniem w ich obecności oraz ustalić z nimi dalsze wspólne postępowanie z dzieckiem.
- 6) W sytuacji kiedy rodzice odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie do pojawienia się w szkole, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych i nie przynoszą one spodziewanych efektów, a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień demoralizacji (np. uprawianie nierządu), dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich lub Policję – Wydział ds. Nieletnich.
- 7) Gdy zachowanie ucznia może świadczyć o popełnieniu przez niego przestępstwa (np. gwałtu), pedagog/psycholog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły po uprzednim powiadomieniu o zajściu rodziców/opiekunów ucznia, zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, która dalej postępuje zgodnie ze swoimi procedurami. Pedagog całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę.
- 8) Jeżeli postępowanie świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych, czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez statut i/lub regulamin szkoły.
- 9) W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

1.16. Procedura postępowania z uczniem, który uległ wypadkowi na terenie szkoły.

- 1) Osoba będąca świadkiem wypadku na terenie szkoły ma obowiązek:
 - a) Udzielić w miarę możliwości pierwszej pomocy przedmedycznej
 - b) Wezwać fachową pomoc medyczną – lekarza lub pogotowie, jeśli sytuacja tego wymaga,
 - c) Zapewnić pozostałym uczniom właściwą opiekę (w przypadku, gdy miejsce, w którym przebywają uczniowie może stwarzać zagrożenie, należy ich z niego wyprowadzić)

- d) Zgłosić wypadek w sekretariacie szkoły i powiadomić wychowawcę klasy,
 - e) Poinformować rodziców (opiekunów) poszkodowanego ucznia o wypadku,
 - f) Poinformować dyrekcję szkoły o podjętych działaniach i okolicznościach zdarzenia
 - g) Zawiadomić inspektora BHP, który zbierze informacje o zdarzeniu i sporządzi protokół powypadkowy.
- 2) W przypadku wypadku śmiertelnego, ciężkiego i zbiorowego dyrektor lub upoważniona osoba zawiadamia niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.
 - 3) W przypadku wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, dyrektor lub upoważniona osoba zawiadamia niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.
 - 4) Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor (lub upoważniony przez niego pracownik szkoły) zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
 - 5) Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie. Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych.

1.17. Procedura postępowania w przypadku ucznia-sprawcy czynu karalnego przestępstwa

- 1) Niezwłocznie powiadomić dyrektora szkoły
- 2) Ustalić okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
- 3) Przekazać sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
- 4) Powiadomić rodziców ucznia-sprawcy.
- 5) Niezwłocznie powiadomić policję w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała) lub sprawca nie jest już uczniem szkoły albo jego tożsamość nie jest nikomu znana.
- 6) Zabezpieczyć ewentualne dowody przestępstwa lub przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazać je policji.
- 7) Wyciągnąć konsekwencje wobec ucznia zgodnie z WZO.

1.18. Procedura postępowania wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.

- 1) Udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej, odpowiedzialni: nauczyciel interweniujący.
- 2) Poinformować dyrektora i pedagoga szkolnego o zdarzeniu.
- 3) Powiadomić rodziców ucznia (podjąć zwięzły opis zdarzenia, aktualny stan fizyczny i psychiczny ofiary, działania jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia poszkodowanemu bezpieczeństwa). Rodzice muszą osobiście odebrać dziecko ze szkoły
- 4) W przypadku obrażeń ucznia, wezwać Pogotowie Ratunkowe.
- 5) Wezwać policję do szkoły, gdy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
- 6) Przekazać rodzicom (opiekunom) ustnej informacji na temat wyciągniętych konsekwencji wobec ucznia – sprawcy czynu.
- 7) Nie należy na własną rękę wyjaśniać przebiegu zdarzenia, a zwłaszcza konfrontować uczestników zdarzenia, dążyć do pojednania.
- 8) Nie należy przeszukiwać toreb, teczek, plecaków i kieszeni.

- 9) Nie wolno organizować prowokacji.
- 10) W przypadku stwierdzenia, że pokrzywdzonym w wyniku przestępstwa jest uczeń szkoły przebywający na jej terenie, a sprawcą zdarzenia jest osoba dorosła, należy bezwzględnie i bezzwłocznie powiadomić policję oraz rodziców/ prawnych opiekunów ucznia

1.19. Procedura postępowania w przypadku gdy policja dokonuje zatrzymania nieletniego-sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole

- 1) Funkcjonariusz policji przedstawia dyrektorowi powód przybycia i okazuje legitymację służbową.
- 2) Dyrektor zapisuje dane osobowe i numer legitymacji służbowej policjanta celem sporządzenia własnej dokumentacji.
- 3) Policjant informuje dyrektora o przyczynie zatrzymania ucznia.
- 4) Pedagog szkolny, wychowawca lub inny nauczyciel sprowadza ucznia do gabinetu dyrektora, gdzie policjant informuje wymienionego o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane związku ze sprawą.
- 5) Policja informuje rodziców ucznia, opiekunów prawnych o wykonywanych czynnościach i zobowiązuje ich do przybycia do szkoły, komendy lub komisariatu policji celem uczestniczenia w czynnościach.
- 6) Dyrektor szkoły informuje osobiście lub telefonicznie rodziców o podjętych działaniach względem ich dziecka przez policję. Jeżeli rodzice nie mogą uczestniczyć w przesłuchaniach nieletniego, dyrektor wyznacza nauczyciela/pedagoga szkolnego do uczestnictwa w czynnościach, które są przeprowadzane w szkole lub w jednostce policji.

1.20. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń posiada lub rozprowadza na terenie szkoły środki odurzające.

- 1) Powiadomić dyrekcję szkoły o swoich spostrzeżeniach.
- 2) Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawcy, dyrektora, pedagoga lub innej osoby zatrudnionej w szkole) ma prawo zażądać, aby uczeń przekazał mu podejrzaną substancję, pokazał zawartość torby itp. Nauczycielowi nie wolno (nie ma prawa) samodzielnie przeszukać odzieży ani torby ucznia – jest to czynność zastrzeżona dla policji.
- 3) W przypadku oddania nauczycielowi przez ucznia podejrzanego substancji, szkoła przekazuje ją niezwłocznie policji.
- 4) Powiadomić o zaistniałym fakcie rodziców/prawnych opiekunów ucznia i wezwać do natychmiastowego stawiennictwa w szkole lub miejscu przebywania ucznia.
- 5) W przypadku, gdy uczeń odmawia oddania substancji – policja w obecności rodziców ucznia przeprowadza rewizję.
- 6) Wychowawca i dyrektor szkoły przeprowadzają rozmowę z uczniem i jego rodzicami.
- 7) Udzielić uczniowi nagany i obniżyć ocenę z zachowania.
- 8) Z przebiegu sytuacji sporządzić notatkę służbową dokumentując okoliczności zdarzenia.

1.21. Procedura postępowania w przypadku używania przez ucznia telefonu komórkowego lub innych urządzeń rejestrujących obraz lub dźwięków budynku szkoły.

Jeżeli uczeń, robi zdjęcia nauczycielowi, pracownikom szkoły oraz innym uczniom bez ich zgody narusza ich dobra osobiste takie, jak np. wizerunek. Zgodnie z art. 24 § 2 Kodeksu Cywilnego osoba, która poniosła szkodę w związku z naruszeniem jej dóbr osobistych, może domagać się odszkodowania.

Szkoła nie ponosi finansowej odpowiedzialności za telefony komórkowe lub inne urządzenia rejestrujące posiadane przez uczniów. Uczniowie przynoszą je na własną odpowiedzialność. Podczas zajęć lekcyjnych uczniowie mają wyłączone i schowane przyniesione do szkoły telefony komórkowe i inne urządzenia rejestrujące. Korzystanie z tych urządzeń podczas zajęć lekcyjnych jest dozwolone tylko wtedy, gdy nauczyciel prowadzący zajęcia dopuszcza ich wykorzystanie jako pomocy dydaktycznej.

Jeżeli podczas lekcji mimo zakazu uczeń będzie używał telefonu lub innego urządzenia rejestrującego, to nauczyciel może zatrzymać urządzenie zgodnie z procedurami:

- 1) Uczeń usuwa kartę lub wyłącza telefon/urządzenia telekomunikacyjne
- 2) Nauczyciel w obecności ucznia spisuje notatkę służbową, zawierającą dane telefonu/urządzenia, którą uczeń potwierdza własnoręcznym podpisem
- 3) Nauczyciel informuje o zdarzeniu wychowawcę/pedagoga, u którego zostaje zdeponowany opisany danymi ucznia telefon/urządzenie.
- 4) Wychowawca przekazuje informację o zdarzeniu rodzicom i umożliwia im odbiór telefonu/urządzenia.
- 5) Telefon/urządzenie zostaje oddany rodzicom ucznia w jego obecności.
- 6) Wychowawca przypomina rodzicom zasady korzystania z telefonu/urządzeń na terenie szkoły

W przypadku gdy uczeń używający telefonu komórkowego lub innego urządzenia rejestrującego w budynku szkoły nie odda go pracownikowi szkoły mimo, że zostanie o to przez niego poproszony, otrzymuje naganę wychowawcy klasy.

Rozdział III

PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA W SZKOLE ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA CYFROWEGO

1. Podstawowe działania na rzecz bezpieczeństwa cyfrowego w szkole.

Systematycznie prowadzone działania profilaktyczne w znacznej mierze ograniczają zakres zagrożeń uczniów występujących w cyberprzestrzeni, nie są jednak w stanie ich całkowicie wyeliminować. **W przypadkach wystąpienia incydentu naruszenia bezpieczeństwa, zwłaszcza wobec naruszenia prawa, działania szkoły cechować powinna otwartość w działaniu, szybka identyfikacja problemu - określenie szkodliwych lub niezgodnych z prawem zachowań - i jego rozwiązywanie adekwatnie do poziomu zagrożenia, jakie wywołało w szkole.** Podobnie asertywnie, bez zwłoki, merytorycznie - z wykorzystaniem wiedzy ekspertów i dobrych praktyk z innych placówek - szkoła powinna zareagować w przypadku wystąpienia problemów wynikających z deficytu lub braku wiedzy ucznia, np. na temat prawa autorskiego.

2. Procedury na wypadek wystąpienia zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego.

Wyróżniono 9 podstawowych zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego w środowisku szkolnym, którym przypisano opracowane według jednego standardu opisu procedury reagowania.

2.1 Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych - procedura reagowania

2.1	DOSTĘP DO TREŚCI SZKODLIWYCH, NIEPOŻĄDANYCH I NIELEGALNYCH
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny, Statut szkoły, Regulamin szkoły
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	Zagrożenie łatwym dostępem do treści szkodliwych, niedozwolonych, nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia (pornografia, treści obrazujące przemoc i promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawoływanie do samookaleczeń i samobójstw, korzystania z narkotyków; niebezpieczeństwo werbunku dzieci i młodzieży do organizacji nielegalnych i terrorystycznych)
Telefony/kontakty alarmowe krajowe	Zgłaszanie nielegalnych treści: dyzurnet@dyzurnet.pl, tel. 801 615 005, Policja 997

SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	<p>Reakcja szkoły w przypadku pozyskania wiedzy o wystąpieniu zagrożenia będzie zależna od tego, czy: (1) treści te można bezpośrednio powiązać z uczniami danej szkoły, czy też (2) treści nielegalne lub szkodliwe nie mają związku z uczniami danej szkoły, lecz wymagają kontaktu szkoły z odpowiednimi służbami.</p> <p>W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody w formie elektronicznej (pliki z treściami niedozwolonymi, zapisy rozmów w komunikatorach, e-maile, zrzuty ekranu), znalezione w Internecie lub w komputerze dziecka. Zabezpieczenie dowodów jest zadaniem rodziców lub opiekunów prawnych dziecka, w czynnościach tych może wspomagać ich przedstawiciel szkoły posiadający odpowiednie kompetencje techniczne. W przypadku sytuacji (1) rozwiązanie leży po stronie szkoły, zaś (2) należy rozważyć zgłoszenie incydentu na Policję oraz zgłosić go do serwisu Dyżurnet (dyzurnet.pl).</p>
Identyfikacja sprawcy(-ów)	<p>W identyfikacji sprawców kluczowe znaczenie odgrywać będą zgromadzone dowody. W procesie udostępniania nielegalnych i szkodliwych treści małoletnim występują na ogół: twórca treści (np. pornografii) oraz osoby, która udostępniły je dziecku. Często osobami tymi są rówieśnicy – uczniowie tej samej szkoły czy klasy, dzieci sąsiadów. Konieczne jest poinformowanie wszystkich rodziców lub opiekunów dzieci uczestniczących w zdarzeniu o sytuacji i roli ich dzieci.</p>
Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły	<p>W przypadku udostępniania (szerowania, dzielenia się) treści opisanych wcześniej jako szkodliwych/ niedozwolonych/nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia przez ucznia należy przeprowadzić z nim rozmowę na temat jego postępowania i w jej trakcie uzmysłwić mu szkodliwość prowadzonych przez niego działań. Działania szkoły powinny koncentrować się jednak na aktywnościach wychowawczych. W przypadku upowszechniania przez sprawców treści nielegalnych (np. pornografii dziecięcej) należy złożyć zawiadomienie o zdarzeniu na Policję.</p>
Aktywności wobec ofiar zdarzenia	<p>Dzieci - ofiary i świadków zdarzenia – należy od pierwszego etapu interwencji - otoczyć opieką psychologiczno-pedagogiczną. Rozmowa z dzieckiem powinna się odbywać w warunkach jego komfortu psychicznego, z poszanowaniem poufności i podmiotowości</p>

	ucznia ze względu na fakt, iż kontakt z treściami nielegalnymi może mieć bardzo szkodliwy wpływ na jego psychikę. W jej trakcie należy ustalić
--	--

2.2 Cyberprzemoc – procedura reagowania

2.2	CYBERPRZEMOC
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny, Statut szkoły, Regulamin szkoły
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	Cyberprzemoc –przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych, głównie Internetu oraz telefonów komórkowych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie os mieszających, kompromitujących informacji, zdjęć , filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS7
Telefony alarmowe krajowe i lokalne	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży -116 111 Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci – 800 100 100 , dyzurnet@dyzurnet.pl
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	Przypadek cyberprzemocy może zostać ujawniony przez ofiarę, świadka (np. innego ucznia, nauczyciela, rodzica) lub osobę bliską ofierze (np. rodzice, rodzeństwo, przyjaciele). W każdym przypadku należy ze spokojem wysłuchać osoby zgłaszającej i okazać jej wsparcie. Podziękować za zaufanie i zgłoszenie tej sprawy. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jeśli zgłaszającym jest ofiara cyberprzemocy, podejmując działania przede wszystkim należy okazać wsparcie, z zachowaniem jej podmiotowości poszanowaniem jej uczuć. Potwierdzić , że ujawnienie przemocy jest dobrą decyzją. Taką rozmowę należy przeprowadzić w miejscu bezpiecznym, zapewniającym ofierze intymność. Nie należy podejmować kroków, które mogłyby prowadzić do powtórnej wiktyimizacji czy wzbudzić podejrzenia sprawcy (np. wywoływać ucznia z lek-

	<p>cji do dyrekcji).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jeśli osobą zgłaszającą nie jest ofiara, na początku prosimy o opis sytuacji, takż e z zachowaniem podmiotowości i poszanowaniem uczuć osoby zgłaszającej (np. strach przed byciem kapusiem, obawa o własne bezpieczeństwo). <p>W każdej sytuacji w trakcie ustalania okoliczności trzeba ustalić charakter zdarzenia (rozmiar i rangę szkody, jednorazowość /powtarzalność). Realizując procedurę należy unikać działań , które mogłyby wtórnie stygmatyzować ofiarę lub sprawcę, np.: wywoływanie uczniów z lekcji, konfrontowanie ofiary i sprawcy, niewspółmierna kara, wytykanie palcami, etc. Trzeba dokonać oceny, czy zdarzenie wyczerpuje znamiona cyberprzemocy, czy jest np. niezbyt udanym żartem (wtedy trzeba podjąć działania profilaktyczne mające na celu nie dopuszczenie do eskalacji tego typu zachowań w stronę cyberprzemocy).</p>
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Należy zabezpieczyć wszystkie dowody związane z aktem cyberprzemocy (np. zrobić kopię materiałów, zanotować datę i czas otrzymania materiałów, dane nadawcy, adresy stron www, historię połączeń , etc.). W trakcie zbierania materiałów należy zadbać o bezpieczeństwo osób zaangażowanych w problem.
Identyfikacja sprawcy(-ów)	Identyfikacja sprawcy(o w) często jest możliwa dzięki zebranych materiałom –wynikom rozmów z osobą zgłaszającą, z ofiarą, analizie zebranych materiałów. Ofiara często domyśla się, kto stosuje wobec niego cyberprzemoc. Jeśli ustalenie sprawcy nie jest możliwe, a w ocenie kadry pedagogicznej jest to konieczne, należy skontaktować się z Policją. Bezwzględnie należy zgłosić rozpowszechnianie nagich zdjęć osób poniżej 18 roku życia (art. 202 par. 3 KK)
Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły	Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien przeprowadzić z nim rozmowę o jego zachowaniu. Rozmowa taka ma służyć ustaleniu okoliczności zdarzenia, jego wspólnej analizie (w tym np. przyjrzeniu się przyczynom), a także próbie rozwiązania sytuacji konfliktowej (w tym sposobów zadość uczynienia ofiarom cyberprzemocy). Cyberprzemoc powinna podlegać sankcjom określonym w wewnętrznych przepisach szkoły (m. in. w statucie, kontrakcie, regulaminie). Szkoła może tu stosować konsekwen-

	<p>cje przewidziane dla sytuacji „tradycyjnej” przemocy. Warto jednak rozszerzyć repertuar dostępnych środków, np. o czasowy zakaz korzystania ze szkolnej pracowni komputerowej w czasie wolnym i przynoszenia do szkoły akcesoriów elektronicznych (PSP, mp3) itp.</p>
Aktywności wobec ofiar zdarzenia	<p>W pierwszej kolejności należy udzielić wsparcia ofierze. Musi się ona czuć bezpieczna i zaopiekowana przez dorosłych. Na poczucie bezpieczeństwa dziecka wpływa fakt, z e wie ono, iż szkoła podejmuje kroki w celu rozwiązania problemu.</p> <p>Podczas rozmowy z uczniem –ofiara cyberprzemocy –należy zapewnić go, że nie jest winny zaistniałej sytuacji oraz z e nikt nie ma prawa zachowywać się w ten</p>

2.3 Naruszenia prywatności dotyczące nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika szkoły - procedura reagowania

2.3	NARUSZENIA PRYMATNOŚCI DOTYCZĄCE NIEODPOWIEDNIEGO BĄDŹ NIEZGODNEGO Z PRAWEM WYKORZYSTANIA DANYCH OSOBOWYCH LUB WIZERUNKU DZIECKA I PRACOWNIKA SZKOŁY
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny (art. 190a par. 2)
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	<p>Zagrożenie to polega na naruszeniu prywatności dziecka lub pracownika szkoły poprzez nieodpowiednie lub niezgodne z prawem wykorzystanie danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika szkoły. Należy zwrócić uwagę, iż podszywanie się pod inną osobę, wykorzystywanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia jej szkody osobistej lub majątkowej jest w świetle polskiego prawa przestępstwem. Najczęstszymi formami wyłudzenia lub kradzieży danych jest przejście profilu na portalu społecznościowym w celu dyskredytacji lub naruszenia dobrego wizerunku ofiary (np. publikacja zdjęć intymnych bądź montowanych), szantażu (w celu uzyskania korzyści finansowych w zamian za niepublikowanie zdjęć bądź treści naruszających dobry wizerunek ofiary), dokonania zakupów i innych transakcji finansowych (np. w sklepach internetowych na koszt ofiary) lub uzyskania korzyści (np. usługi premium SMS). Często naruszenia prywatności łączy się z cyberprzemocą.</p>

SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	Gdy sprawcą jest uczeń - kolega ofiary ze szkoły czy klasy, uczniowie lub rodzice winni skontaktować się z dyrektorem szkoły, wychowawcą lub Szkolnym Mentorem Bezpieczeństwa Cyfrowego. W przypadku, gdy do naruszenia prywatności poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych wykorzystanie wizerunku dziecka dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich, rodzice winni skontaktować się bezpośrednio z Policją i powiadomić o tym szkołę (zgodnie z Kodeksem Karnym ściganie następuje tu na wniosek pokrzywdzonego). Istotne dla ścigania sprawcy będzie uzyskanie dowodów, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej. Samo podszywanie się pod ofiarę nie jest karalne.
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem działania - w formie elektronicznej (e-mail, zrzut ekranu, konwersacja w komunikatorze lub sms). Równolegle należy dokonać zmian tych danych identyfikujących, które zależą od ofiary, tj. haseł i loginów lub kodów dostępu do platform i portali internetowych, tak aby uniemożliwić kontynuację procederu naruszania prywatności - w działaniu tym ucznia i/lub jego rodzica/opiekuna prawnego powinien wspierać Szkolny Mentor Bezpieczeństwa Cyfrowego. Jeśli wykradzione dane zostały wykorzystane w celu naruszenia dobrego wizerunku ofiary, bądź w innych celach niezgodnych z prawem należy dążyć do wyjaśnienia tych działań i usunięcia ich skutków, także tych widocznych w Internecie. Likwidacja stron internetowych czy profili w portalach społecznościowych, która wymagać będzie interwencji w zebrane dowody musi odbywać się za zgodą Policji (o ile została powiadomiona). Szczególnej uwagi wymagają incydenty kradzieży tożsamości w celu posłużenia się nią np. podczas zakupu towarów <i>online</i> lub dokonania transakcji finansowych. W tym przypadku należy skontaktować się ze sklepem lub pożyczkodawcą i wyjaśnić charakter zdarzenia.

2.4 Zagrożenia dla zdrowia dzieci w związku z nadmiernym korzystaniem z Internetu – procedura reagowania

2.4	ZAGROŻENIA DLA ZDROWIA DZIECI W
------------	--

	ZWIĄZKU Z NADMIERNYM KORZYSTANIEM Z INTERNETU
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)	Infoholizm (siecioholizm) – nadmierne, obejmujące niekiedy niemal całą dobę korzystanie z zasobów Internetu i gier komputerowych (najczęściej sieciowych) i portali społecznościowych przez dzieci. Jego negatywne efekty polegają na pogarszaniu się stanu zdrowia fizycznego (np. choroby oczu, padaczka ekranowa, choroby kręgosłupa) i psychicznego (irytacja, rozdrażnienie, spadek sprawności psychofizycznej, a nawet depresja), zaniedbywaniu codziennych czynności, oraz osłabianiu relacji rodzinnych i społecznych.
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	Infoholizm stwierdza najczęściej rodzic lub opiekun prawny dziecka. W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań pomocowych można skierować ucznia, za zgodą i we współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej, np. terapeutycznej. Kluczowe są tutaj pozostałe objawy wskazane wyżej. Nauczyciele w szkole także powinni zainteresować się przypadkami dzieci nieangażujących się w życie klasy, a poświęcającymi wolne chwile na kontakt <i>online</i> lub przychodzącymi do szkoły po nieprzespanej nocy. Rządziej zgłoszeń można się spodziewać od rówieśników dziecka nadmiernie korzystającego z sieci.
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Reakcja szkoły powinna polegać w pierwszych krokach na ustaleniu skutków zdrowotnych i psychicznych, jakie nadmierne korzystanie z zasobów Internetu wywołało u dziecka (np. gorsze oceny w nauce, niedosypianie, niedojadanie, rezygnacja z dawnych zainteresowań, załamanie się relacji z rodziną czy rówieśnikami). Celem tych ustaleń jest wybór odpowiedniej ścieżki rozwiązywania problemu - z udziałem specjalistów (lekarzy, terapeutów) lub bez – wyłącznie w szkole. W początkowej fazie popadania w uzależnienie do Internetu należy koncentrować się na wsparciu udzielonym w rodzinie i w szkole (psycholog/pedagog szkolny, wychowawca).

Aktywności wobec ofiar zdarzenia	<p>Osoba, której problem dotyczy, powinna zostać otoczona zindywidualizowaną opieką przez pedagoga/psychologa szkolnego. Pierwszym jej etapem będzie rozmowa (rozmowy) ze specjalistą, która pozwoli zdiagnozować poziom zagrożenia, określić przyczyny popadnięcia w nałóg (np. sytuacja domowa, brak sukcesów edukacyjnych w szkole, izolacja w środowisku rówieśniczym) i ukazać specyfikę przypadku. Każde dziecko, u którego podejrzewa się nałóg korzystania z Internetu powinno zostać profesjonalnie zdiagnozowane przez psychologa szkolnego. Czasem warto w tym zakresie skorzystać z pomocy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Dziecku w trakcie wsparcia należy zapewnić komfort psychiczny - o jego sytuacji i specyfice uwarunkowań osobistych muszą zostać powiadomieni wszyscy uczący go i oceniający nauczyciele.</p> <p>O ile nie wiedzą o problemie swojego dziecka, niezbędne jest powiadomienie rodziców lub opiekunów prawnych dziecka i omówienie z nimi wspólnych rozwiązań. Tylko synergiczne współdziałanie rodziców i szkoły może zagwarantować powodzenie podejmowanych działań wspierających dziecko.</p>
---	---

2.5 Nawiązywanie niebezpiecznych kontaktów w Internecie - uwodzenie, zagrożenie pedofilią – procedura reagowania

2.5	NAWIĄZYWANIE NIEBEZPIECZNYCH KONTAKTÓW W INTERNECIE - UWODZENIE, ZAGROŻENIE PEDOFILIĄ
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny, art. 200, 200a par 1 i 2, art. 286 par.1
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)	Zagrożenie obejmuje kontakty osób dorosłych z małoletnimi w celu zainicjowania znajomości prowadzących do wyłudzenia poufnych informacji, nawiązania kontaktów seksualnych, skłonienia dziecka do zachowań niebezpiecznych dla jego zdrowia i życia lub wyłudzenia własności (np. danych, pieniędzy, cennych przedmiotów rodzinnych).
Telefony alarmowe krajowe	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży - 116 111 Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci – 800 100 100 Zgłaszanie nielegalnych treści: Dyżurnet, dy-

	zurnet.pl
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	Osobami najczęściej zgłaszającymi omawiany problem są rodzice/opiekunowie prawni dziecka lub osoby zajmujące się „poszukiwaniem pedofili”. W pierwszym przypadku informacja trafia najpierw do szkół, w drugim - na Policję. Zdarza się, że informacja uzyskiwana jest ze środowiska rówieśników ofiary. Kluczowe znaczenie w działaniach szkoły ma czas reakcji - szybkość przeciwdziałania zagrożeniu ze względu na niezwykle szkodliwe konsekwencje realizacji kontaktu <i>online</i> , przeradzającego się w zachowania w świecie rzeczywistym: uwiedzenie i wykorzystanie seksualne, kidnaping, a także wyłudzenie pieniędzy czy przedmiotów dużej wartości. W przypadkach niebezpiecznych kontaktów inicjowanych w Internecie może dochodzić do zagrożenia życia i zdrowia dziecka, szantażu i przymusu realizacji czynności seksualnych.
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Należy zidentyfikować i zabezpieczyć w szkole, w formie elektronicznej dowody działania dorosłego sprawcy uwiedzenia (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych; zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail). Jednocześnie – bezzwłocznie - należy dokonać zawiadomienia na Policji o wystąpieniu zdarzenia.

2.6 Seksting, prowokacyjne zachowania i aktywność seksualna jako źródło dochodu osób nieletnich – procedura reagowania

2.6	SEKSTING, PROWOKACYJNE ZACHOWANIA I AKTYWNOŚĆ SEKSUALNA JAKO ŹRÓDŁO DOCHODU OSÓB NIELETNICH
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny (art. 191a i 202)
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	Seksting to przesyłanie drogą elektroniczną w formie wiadomości MMS lub publikowanie np. w portalach (społecznościowych) prywatnych treści, głównie zdjęć, o kontekście seksualnym, erotycznym i intymnym.
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	Zgłoszeń przypadków sekstingu dokonują głównie rodzice lub opiekunowie prawni dziecka - ofiary. Czasami informacja dociera

	<p>do szkoły bezpośrednio od jej samej lub z grona bliskich znajomych dziecka. W rzadkich wypadkach nauczyciele i inni pracownicy szkoły sami identyfikują takie zdarzenia w sieci. Delikatny charakter sprawy, a także potencjalna penalizacja sprawcy, wymagają zachowania daleko posuniętej dyskrecji i profesjonalnej reakcji. Czasami zgłoszenia dokonują ofiary lub osoby je znające.</p>
<p>Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów</p>	<p>Wyróżniamy 3 podstawowe rodzaje sekstingu, które skutkują koniecznością realizacji zmodyfikowanych procedur reagowania:</p> <p>Rodzaj 1. Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej.</p> <p>Rodzaj 2. Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie.</p> <p>Rodzaj 3. Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób w celu upokorzenia osoby na nich zaprezentowanej – lub zostają rozpowszechnione omyłkowo, jednak są zastosowane jako narzędzie cyberprzemocy.</p>
<p>Identyfikacja sprawcy (-ów)</p>	<p>Identyfikacja sprawcy będzie możliwa przede wszystkim dzięki zabezpieczeniu dowodów - przesyłanych zdjęć, czy zrzutów ekranów portali, w których opublikowano zdjęcie(-a). Jako, że seksting jest karalny, skrupulatność i wiarygodność dokumentacji ma duże znaczenie. Należy przy tym przestrzegać zasad dyskrecji, szczególnie w środowisku rówieśniczym ofiary.</p>
<p>Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły</p>	<p>Zidentyfikowani małoletni sprawcy sekstingu winni zostać wezwani do dyrekcji szkoły, gdzie zostaną im przedstawione dowody ich aktywności. Niezależnie od zakresu negatywnych zachowań i działań wszyscy sprawcy powinni otrzymać wsparcie pedagogiczne i psychologiczne. Konieczne są także rozmowy ze sprawcami w obecności ich rodziców zaproszonych do szkoły.</p> <p>Rodzaj 1. Dalsze działania poza zapewnieniem wsparcia i opieki psychologiczno-pedagogicznej nie są konieczne, jednak istotne jest pouczenie sprawców zdarzenia, że dalsze rozpowszechnianie materiałów może być nielegalne i będzie miało ostrzejsze konsekwencje, w tym prawne.</p> <p>Rodzaj 2. Niektóre z tego typu materiałów mogą zostać uznane za pornograficzne, w</p>

	<p>takim wypadku na dyrektorze placówki ciąży obowiązek zgłoszenia incydentu na Policję. Rozpowszechnianie materiałów pornograficznych z udziałem nieletnich jest przestępstwem ściganym z urzędu (par. 2020 Kodeksu Karnego), dlatego też dyrektor placówki jest zobowiązany do zgłoszenia incydentu na Policję i/lub do sądu rodzinnego. Wszelkie działania wobec sprawców incydentu powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami lub opiekunami prawnymi.</p> <p>Rodzaj 3. Niektóre z tego typu materiałów mogą zostać uznane za pornograficzne – konieczne zgłoszenie takiego przypadku na Policję. W sytuacji zaistnienia znamion cyberprzemocy, należy dodatkowo zastosować procedurę: Cyberprzemoc. Decyzja o ewentualnym poinformowaniu opiekunów powinna być podejmowana przez wychowawcę, pedagoga lub dyrektora, biorącego pod uwagę dobro małoletnich, w zależności od charakteru sytuacji.</p>
Aktywności wobec ofiar zdarzenia	<p>Pierwszą reakcją szkoły i rodziców, obok dokumentacji dowodów, winno być otoczenie wszechstronną, dyskretną opieką psychologiczną - pedagogiczną ofiary oraz zaproponowanie odpowiednich działań wychowawczych, w przypadku upublicznienia przypadku sekstingu w środowisku rówieśniczym. Rozmowa na temat identyfikacji potencjalnego sprawcy powinna być realizowana w warunkach komfortu psychicznego dla dziecka – ofiary sekstingu, z szacunkiem dla jego indywidualności i przeżytego stresu.</p>
Aktywności wobec świadków	<p>Jeśli przypadek sekstingu zostanie upowszechniony w środowisku rówieśniczym – np. poprzez przesłanie MMS do uczniów tej samej szkoły lub klasy lub publikację w portalu społecznościowym, należy podjąć działania wychowawcze, uświadamiające negatywne aspekty moralne sekstingu oraz narażanie się na dotkliwe kary.</p>
Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi	<p>W przypadku publikacji lub upowszechniania zdjęć o charakterze pornografii dziecięcej (co jest wykroczeniem ściganym z urzędu) kierownictwo szkoły jest zobowiązane do powiadomienia o tym zdarzeniu Policji lub sądu rodzinnego.</p>

Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi	Kontakt ofiar z placówkami specjalistycznymi może okazać się konieczny w indywidualnych przypadkach. O skierowaniu do nich decyzję powinien podjąć psycholog/pedagog szkolny wspólnie z rodzicami/opiekunami prawnymi ofiary.

2.7 Bezkrytyczna wiara w treści zamieszczone w Internecie, nieumiejętność odróżnienia treści prawdziwych od nieprawdziwych, szkodliwość reklam – procedury reagowania

2.7	BEZKRYTYCZNA WIARA W TREŚCI ZAMIESZCZONE W INTERNECIE, NIEUMIĘJĘTNOŚĆ ODRÓŻNIENIA TREŚCI PRAWDZIWYCH OD NIEPRAWDZIWYCH, SZKODLIWOŚĆ REKLAM
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Ustawa z 11 stycznia 2017r. – prawo oświatowe
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)	Brak umiejętności odróżniania informacji prawdziwych od nieprawdziwych publikowanych w Internecie, bezkrytyczne uznawanie za prawdę też publikowanych w forach internetowych, kierowanie się informacjami zawartymi w reklamach. Taka postawa dzieci prowadzić może do zagrożeń życia i zdrowia (np. stosowania wyniszczającej diety, samookaleczeń), skutkować rozczarowaniami i porażkami życiowymi (w efekcie korzystania z fałszywych informacji), utrudniać lub uniemożliwiać osiągnięcie dobrych wyników w edukacji (korzystanie z upraszczających i zawężających temat „ściągi” i „bryków”), a także utrwalenia się u ucznia ambiwalentnych postaw moralnych.
Aktywności wobec ofiar zdarzenia	Pierwszą reakcją szkoły i rodziców, obok dokumentacji dowodów, winno być otoczenie wszechstronną, dyskretną opieką psychologiczno - pedagogiczną ofiary oraz zaproponowanie odpowiednich działań wychowawczych, w przypadku upublicznienia przypadku sekstingu w środowisku rówieśniczym. Rozmowa na temat identyfikacji potencjalnego sprawcy powinna być realizowana w warunkach komfortu psychicznego dla dziecka – ofiary sekstingu, z szacunkiem dla jego indywidualności i przeżytego stresu.

Aktywności wobec świadków	Jeśli przypadek sekstingu zostanie upowszechniony w środowisku rówieśniczym – np. poprzez przesłanie MMS do uczniów tej samej szkoły lub klasy lub publikację w portalu społecznościowym, należy podjąć działania wychowawcze, uświadamiające negatywne aspekty moralne sekstingu oraz narażanie się na dotkliwe kary.
Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi	W przypadku publikacji lub upowszechniania zdjęć o charakterze pornografii dziecięcej (co jest wykroczeniem ściganym z urzędu) kierownictwo szkoły jest zobowiązane do powiadomienia o tym zdarzeniu Policji lub sądu rodzinnego.
Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi	Kontakt ofiar z placówkami specjalistycznymi może okazać się konieczny w indywidualnych przypadkach. O skierowaniu do nich decyzję powinien podjąć psycholog/pedagog szkolny wspólnie z rodzicami/opiekunami prawnymi ofiary.

2.8 Łamanie prawa autorskiego – procedura reagowania

2.8	ŁAMANIE PRAWA AUTORSKIEGO
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)	Ryzyko poniesienia odpowiedzialności cywilnej lub karnej z tytułu naruszenia prawa autorskiego albo negatywnych skutków pochoptego spełnienia nieuzasadnionych roszczeń (tzw. <i>copyright trolling</i>)
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	W zależności od okoliczności oraz zaawansowania problemu, w którym doszło do ujawnienia sprawy, zdarzenie może zostać zgłoszone w sposób nieformalny (ustnie, telefonicznie, pocztą elektroniczną, na zamkniętym lub publicznym forum internetowym, na piśmie w postaci wezwania podpisanego przez domniemanego uprawnionego lub jego pełnomocnika) lub formalny (w postaci doręczenia odpisu pozwu lub innego pisma urzędowego np. wezwania z Policji lub prokuratury). Przyjęcie zgłoszenia dokonane w sposób nieformalny powinno zaowocować powstaniem bardziej formalnego śladu, w postaci np. notatki służbowej, zakomunikowania przełożonemu itd. w zależności od wagi sprawy. Na wstępnym etapie należy przede wszystkim unikać wdawania się w argumentację, pochoptego przyznawania roszczeń lub spełniania żądań, piętnowania domniemych sprawców itd. bez ustalenia wszystkich okoliczności

	<p>sprawy, w razie potrzeby w konsultacji z prawnikiem. Prawo autorskie jest regulacją skomplikowaną, a sądy decydują w sprawach o naruszenie praw autorskich często w bardzo odmienny sposób, dlatego w większości przypadków uzyskanie fachowej pomocy prawnej jest wysoce wskazane.</p> <p>Najczęstszym przypadkiem, w którym szkoła może zetknąć się z problemem naruszenia praw autorskich jest użycie materiałów prawnie chronionych na stronach</p>
<p>Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów</p>	<p>Należy zebrać informacje przede wszystkim o:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☑ osobie dokonującej zgłoszenia, czy jest do tego uprawniona (czy faktycznie przysługują jej prawa autorskie do danego utworu, czy posiada ważne pełnomocnictwo itd.) • wykorzystanym utworze (czy faktycznie jest chroniony przez prawo autorskie, w jakim zakresie został wykorzystany i czy zakres ten mieści się w zakresie posiadanych licencji lub dozwolonego użytku) <p>Należy zweryfikować wszystkie informacje podawane przez zgłaszającego lub inne osoby. Jeżeli np. powołuje się on na toczące się w sprawie postępowanie karne, należy podjąć kontakt z odpowiednimi służbami celem ustalenia, czy takie postępowanie faktycznie się toczy, czego dokładnie dotyczy i jaka jest w nim rola poszczególnych osób. Taki kontakt najlepiej przeprowadzać za pośrednictwem adwokata lub radcy prawnego.</p> <p>Należy sprawdzić, czy okoliczności podane w zgłoszeniu faktycznie miały miejsce i czy powoływane tam dowody nie zostały zmanipulowane.</p>
<p>Identyfikacja sprawcy(-ów)</p>	<p>Dochodzenie naruszeń praw autorskich realizowane jest, co do zasady, z inicjatywy samego uprawnionego przed sądami, a w przypadku naruszeń stanowiących przestępstwo dodatkowo zaangażowane mogą być Policja i prokuratura. Szkoła nie powinna wyręczać tych organów w ich rolach ani też wkraczać w ich kompetencje. Szkoła powinna skupić się na swojej roli wychowawczej i edukacyjnej, wykorzystując otrzymanie zgłoszenia rzekomego naruszenia do przekazania zaangażowanym osobom (a być może i wszystkim uczniom, nauczycielom i opiekunom) wiedzy na temat tego, jak faktycznie prawo reguluje tę konkretną sytuację.</p>

<p>Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły</p>	<p>Zasadniczo o dochodzeniu roszczeń wobec sprawcy decyduje sam uprawniony (tzn. autor lub inna osoba, której przysługują prawa autorskie). Szkoła powinna natomiast podjąć działania o charakterze edukacyjno-wychowawczym, polegające na obszernym wyjaśnieniu, na czym polegało naruszenie oraz przekazaniu wiedzy, jak do naruszeń nie dopuścić w przyszłości.</p>
<p>Aktywności wobec ofiar zdarzenia</p>	<p>Jeżeli osobą, której prawa autorskie naruszono, jest uczeń należy rozważyć możliwość wystąpienia w roli mediatora, aby stosownie do okoliczności ułatwić stronom ugodowe lub inne kompromisowe zakończenie powstałego sporu. Np. w przypadku, gdy ofiarą jest osoba ze szkoły, autorytet szkoły może pomóc w skłonieniu sprawcy do zaprzestania naruszeń. Z kolei w przypadku, gdy ofiarą jest osoba spoza szkoły, szkoła może pomóc sprawcy w doprowadzeniu do zaniechania naruszeń i naprawienia ich skutków bez niepotrzebnej eskalacji sporu.</p>
<p>Aktywności wobec świadków</p>	<p>Stosownie do okoliczności, należy samodzielnie zebrać ich zeznania lub zadbać, aby zostały one zebrane przez uprawnione organy.</p>
<p>Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi</p>	<p>Ponieważ, co do zasady dochodzenie roszczeń z tytułu naruszeń zależy od decyzji uprawnionego, to uprawniony musi samodzielnie zdecydować czy zawiadamiać Policję lub składać powództwo. Stosownie do wskazanej wyżej roli mediatora, szkoła powinna zaangażować się natomiast przede wszystkim w ułatwianie zakończenia sporu bez takiej eskalacji.</p>
<p>Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi</p>	<p>Warto rozważyć zorganizowanie szkoleń lub warsztatów z zakresu prawa autorskiego w intencji dla wszystkich zainteresowanych osób w szkole. 8</p>

Współpraca z dostawcami Internetu i operatorami telekomunikacyjnymi	Zależnie od okoliczności, może być wskazana asysta sprawcy bądź ofiary przy kontakcie z tego typu podmiotami, np. w celu zablokowania dostępu do utworu umieszczonego w Internecie z naruszeniem prawa. Ponadto, stosownie do przepisów prawa, tego typu usługodawcy mogą zostać zobowiązani do przekazania szczegółów dotyczących naruszenia dokonanego z użyciem ich usług (do czego jednak może być potrzebne postanowienie sądowe).
--	---

2.9 Zagrożenia bezpieczeństwa technicznego sieci, komputerów i zasobów online – procedura reagowania

2.9	ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA TECHNICZNEGO SIECI, KOMPUTERÓW I ZASOBÓW ONLINE
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe Statut szkoły, Regulamin szkoły
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)	Kategoria technicznych zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego obejmuje obecnie szerokie spectrum problemów: (1) ataki przez wirusy, robaki i trojany, (2) ataki na zasoby sieciowe (hakerstwo, spyware, crimeware, exploit, ataki słownikowe i back door, skanowanie portów, phishing, pharming, sniffing, spoofing, ataki Denial of service (DoS), rootkit) i ataki socjotechniczne. Na styku z zagadnieniami technicznymi lokalizują się zagrożenia wynikające z nieprawidłowych i szkodliwych zachowań użytkowników np. używanie łatwych do odgadnięcia haseł, pozostawianie komputerów włączonych bez opieki, czy brak zabezpieczeń na wypadek braku energii elektrycznej.

SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA

Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	W przypadku wystąpienia incydentów zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego pracownik szkoły zobowiązany jest do zgłoszenia go osobie odpowiedzialnej za infrastrukturę cyfrową szkoły oraz dyrekcji. Kluczowe znaczenie ma zebranie i zabezpieczenie przez specjalistę dowodów w formie elektronicznej.
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Szczegółowy opis procedur reagowania na wystąpienie w szkole różnorodnych zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego powinien zostać zawarty w dokumencie „polityka bezpieczeństwa cyfrowego” danej szkoły stanowiącej element Szkolnego Planu Zapewnienia Bezpieczeństwa Cyfrowego. W części przypadków

	szkoła poradzi sobie we własnym zakresie, w niektórych konieczne będzie skorzystanie z zewnętrznego wsparcia wyspecjalizowanych firm.
Identyfikacja sprawcy(-ów)	Identyfikację sprawców ataku należy pozostawić specjalistom – informatykom. W sytuacji, gdy incydent spowodował szkole straty materialne lub wiązał się z utratą danych należy powiadomić Policję, aby podjęła działania na rzecz zidentyfikowania sprawcy.
Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły	Jeśli sprawcami incydentu są uczniowie danej szkoły, o zaistniałej sytuacji należy powiadomić ich rodziców, zaś wobec nich podjąć działania wychowawcze. Jeżeli skutki ataku mają dotkliwy charakter, doprowadziły do zniszczenia mienia lub utraty istotnych danych (np. gromadzonych w e-dzienniku szkoły), należy taki przypadek zgłosić na Policję.
Aktywności wobec świadków	O incydencie należy powiadomić społeczność szkolną (uczniów, nauczycieli, rodziców) i zaprezentować podjęte sprawnie działania, tak przywracające działanie aplikacji i sieci komputerowej w szkole, jak i wychowawczo-educacyjne wobec dzieci.
Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi	W przypadku wystąpienia strat materialnych oraz utraty danych (szczególnie danych wrażliwych) należy zgłosić incydent na Policji.
Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi	W przypadkach zaawansowanych awarii (np. wywołanych przez trojany) lub strat (np. utrata danych z e-dziennika) konieczne jest skorzystanie z zewnętrznego wsparcia eksperckiego, kontakt z serwisem twórcy oprogramowania lub zamówienie usługi w wyspecjalizowanej firmie.

Ogólne Zasady bezpieczeństwa cyfrowego uczniów w PZS nr 1

- 1) Uczniowie mogą korzystać z Internetu na komputerach przeznaczonych dla uczniów w pracowni komputerowej wyłącznie pod opieką nauczyciela.
- 2) Internet może być wykorzystywany wyłącznie do celów edukacyjnych i informacyjnych.
- 3) Komputery, z których korzystają uczniowie zabezpieczone są przed przeglądaniem stron z treściami, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju
- 4) Zabrania się:

- a) Instalowania programów
- b) Otwierania stron zawierających treści niezgodne z obowiązującymi normami etyczno-moralnymi, propagującymi przemoc i rasizm
- c) Korzystania z serwisów typu CHAT i innych komunikatorów internetowych
- d) Wchodzenia na strony zawierające pirackie oprogramowanie
- e) Grania w gry z przemocą.